

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. szeptember 3.¹

C-375/13. sz. ügy

**Harald Kolassa
kontra
Barclays Bank plc**

(A Handelsgericht Wien [Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség — Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása polgári és kereskedelmi ügyekben — Fogyasztói szerződések — Az egyik tagállamban lakóhellyel rendelkező olyan fogyasztó, aki egy másik tagállamban letelepedett közvetítő útján a másodlagos piacon vásárolt egy harmadik tagállamban letelepedett bank által kibocsátott értékpapírokat — Az említett értékpapírokat kibocsátó bankkal szemben indított keresetekkel kapcsolatos joghatóság”

I – Bevezetés

1. Egy Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező bankkal szemben, amely a német elsődleges piacon igazolásokat bocsátott ki, az ezen igazolásokat a másodlagos piacon megvásárló károsult befektető lakóhelye szerinti osztrák bíróság előtt indítható-e szerződéses felelősség vagy jogellenes károkozás megállapítása iránti kereset? Ez a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapja. Az alapeljárásban a felek H. Kolassa és a Barclays Bank plc (a továbbiakban: Barclays Bank).

2. A Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) négy kérdést terjesztett előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé, amelyek a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja és 3. pontja, valamint 15. cikkének (1) bekezdése értelmezésére vonatkoznak.²

¹ — Eredeti nyelv: francia.

² — HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítés: HL L 242., 2006. szeptember 5., 6. o., HL L 124., 2011. május 13., 47. o.

3. A jelen indítványban többször hivatkozom a Bíróságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezményről³ (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára, tekintettel arra, hogy mivel a 44/2001 rendelet a Brüsszeli egyezmény helyébe lép, a Bíróság által az ezen egyezmény rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés az említett rendelet rendelkezéseire is érvényes, amennyiben ezen jogszabályok rendelkezései egyenértékűnek tekinthetők.⁴

II – Jogi háttér

A – Az uniós jog

4. A 44/2001 rendelet (11) preambulumbekzdése kimondja:

„A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.”

5. E rendelet II. fejezete (2–31. cikk) a joghatóság szabályait tartalmazza. Az említett II. fejezet 1. szakaszának címe „Általános rendelkezések”. E rendelet 2. cikkének (1) bekezdése értelmében „[e] rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető”.

6. A II. fejezet 2. szakaszának (5–7. cikk) címe „Különös joghatóság”. E rendelet 5. cikke értelmében:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

1. a) ha az eljárás tárgya szerződés vagy szerződéses igény, akkor a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt;
- b) e rendelkezés értelmében, eltérő megállapodás hiányában a vitatott kötelezettség teljesítésének helye:
 - ingó dolog értékesítése esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés alapján az adott dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani,
 - szolgáltatás nyújtása esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani;
- c) amennyiben a b) pont nem alkalmazható, az a) pontot kell alkalmazni;

[...]

3 — A Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezményrel (HL L 304., 1. o. és – módosított szöveg – 77. o.), a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezményrel (HL L 388., 1. o.), a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezményrel (HL L 285., 1. o.), valamint az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásáról szóló, 1996. november 29-i egyezményrel (HL C 15., 1. o.) módosított egyezmény (HL L 299., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás HL C 169., 28. o.).

4 — TNT Express Nederland ítélet, C-533/08, EU:C:2010:243, 36. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

3. jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igényvel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet;

[...]

7. A 44/2001 rendelet II. fejezetének 4. szakaszában (15–17. cikk) található 15. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Valamely személy, a fogyasztó által kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső céllal megkötött szerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot a 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül e szakasz határozza meg, ha:

- a) a szerződés tárgya áruk részletfizetésre történő értékesítése; vagy
- b) a szerződés tárgya olyan részletekben visszafizetendő kölcsön vagy bármely egyéb hitel, amelyet áruk vételének finanszírozására nyújtanak;
- c) minden más esetben, a szerződést olyan személlyel kötötték, aki a fogyasztó lakóhelyének tagállamában kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet folytat, vagy ilyen tevékenysége bármilyen módon az említett tagállamra, illetve több állam között az említett tagállamra is irányul, és a szerződés az ilyen tevékenység körébe tartozik.”

8. Ugyanezen rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében „[a] fogyasztó a másik szerződő fél ellen akár az ezen egyezmény által kötelezett azon államnak a bíróságai előtt, ahol a fél lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik, akár saját lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.”

9. A rendelet 24. cikke, mely az említett II. fejezet 7. szakaszában szerepel, kimondja:

„E rendelet egyéb rendelkezései alapján fennálló joghatóságtól eltekintve, valamely tagállamnak az a bírósága rendelkezik joghatósággal, amely előtt az alperes perbe bocsátkozik. E szabály nem alkalmazható, amennyiben az alperes a bíróság joghatóságának kifogásolása céljából jelent meg a bíróságon, vagy amennyiben a 22. cikk alapján más bíróság kizárólagos joghatósággal rendelkezik.”

10. A 44/2001 rendelet II. fejezetének „A joghatóság és az elfogadhatóság vizsgálata” című 8. szakasza tartalmazza a 25. és 26. cikkeket, amelyek szövege a következő:

„25. cikk

Valamely tagállam bírósága hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát, amennyiben e bíróságához olyan keresettel fordulnak, amelynek fő tárgyára a 22. cikk alapján más tagállam bírósága rendelkezik kizárólagos joghatósággal.

26. cikk

(1) Amennyiben a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező alperes ellen másik tagállam bíróságán indítanak peres eljárást, és az alperes a bíróság előtt nem jelenik meg, a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát, kivéve, ha e rendelet rendelkezései alapján joghatósággal rendelkezik.

(2) A bíróság mindaddig felfüggeszti az eljárást, amíg meg nem bizonyosodik arról, hogy az alperes a védelméről történő gondoskodáshoz megfelelő időben kézhez vehette az eljárást megindító iratot vagy azzal egyenértékű iratot, illetve valamennyi szükséges intézkedést megtették ennek érdekében.

[...]

B – Az osztrák jog

11. A tőkepiacról szóló törvény (Kapitalmarktgesetz) 11. cikkének az alapügy tényállása megvalósulásának időpontjában hatályos változata előírja többek között a tájékoztatóban feltüntetett információkba vetett bizalom következtében a befektetőt érő kárért a tájékoztató kibocsátója felelősségének feltételeit.

12. A befektetési alapokról szóló törvény (Investmentfondsgesetz) 26. cikkének az alapügy tényállása megvalósulásának időpontjában hatályos változata értelmében többek között a szerződés megkötését megelőzően a befektetési jegyet megszerző személynek ingyenesen át kell adni az alap rendelkezéseit és/vagy a befektetési társaság alapszabályát, a külföldi befektetési társaság tájékoztatóját és a szerződéskötési ajánlat másolatát, és a tájékoztatónak minden olyan adatot tartalmaznia kell, amely az ajánlattétel időpontjában lényeges jelentőséggel bír a külföldi közös befektetési alap befektetési jegyeinek megítélése szempontjából.

III – A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. A londoni (Egyesült Királyság) székhelyű, de Frankfurt am Mainban is fiókteleppel rendelkező Barclays Bank igazolásokat bocsátott ki, amelyeket intézményi befektetők részére értékesített, többek között a müncheni (Németország) székhelyű DAB Bank AG számára. Magánszemélyek számára ilyen igazolásokat nem értékesítettek.

14. Az igazolásokat a 2005. szeptember 22-i alaptájékoztató és a mellékletekkel ellátott 2005. december 20-i feltételfüzet alapján bocsátották ki. Az alperes kérésére Ausztriában is közzétették az alaptájékoztatót. Az igazolásokat 2006-ban bocsátották ki. A visszafizetés 2016-ban lesz esedékes.

15. A vásárlást lebonyolító egy Frankfurt am Main-i (Németország) székhelyű elszámolóház volt. E társaságnál van letétbe helyezve az igazolás összevont címletű értékpapírja is.

16. A DAB Bank AG átruházta ezeket az igazolásokat osztrák leányvállalatára, a direktanlage.at AG-re, amely azokat magánszemélyek, köztük az Ausztriában lakóhellyel rendelkező H. Kolassa részére értékesítette, aki egy meghatározott összeget fektetett az igazolásokba.

17. E megrendelésekre és azok teljesítésére minden esetben az érintett társaság saját nevében került sor. A direktanlage.at AG ezt követően az általános szerződési feltételei értelmében H. Kolassa megbízását az „értékpapírszámla” útján megfelelően teljesítette, ami azt jelenti, hogy a direktanlage.at AG ügyfeleinek valamennyi igazolását fedezeti alapként saját nevében az adott ügyfelek javára Münchenben őrzi. H. Kolassa csak a fedezeti állomány megfelelő hányadából származó igazolások kiadására tarthatott igényt, az igazolásokat nem lehetett rá átruházni.

18. Az igazolás alapját bemutatóra szóló kötvény formáját öltő vállalati kölcsön képezi. A visszafizetendő összeget és így az igazolás értékét egy olyan index alapján számítják ki, amelyet több mögöttes alaphoz álló portfólióból képeznek, és így az igazolás értéke közvetlenül kötődik e portfólióhoz. E portfóliót egy németországi székhelyű korlátolt felelősségű társaságnak kellett létrehozni és kezelnie.

19. E társaság befektetéseinek kezelője befolyását arra használta, hogy új tőkét szerezzen nagyszabású piramisjellegű csalási tevékenységéhez. 2011-ben Németországban tíz év és nyolc hónap börtönbüntetésre ítélték csalás, okirathamisítás és adócsalás miatt.

20. Jelenleg az igazolások becsült értéke nulla euró.

21. H. Kolassa eljárást indított a Handelsgericht Wien előtt a Barclays Bank ellen, amelyben mind szerződéses igényeket (a kölcsönviszonyból és a kötvény megvásárlásából, valamint a szerződéskötést megelőző védelmi és tájékoztatási követelmények megsértéséből fakadó jogokra vonatkozó), mind a jogellenes károkozásokon alapuló (a hiányos tájékoztatáson és ellenőrzésen alapuló, különösen a tőkepiacról szóló törvény, mind a befektetési alapokról szóló törvény megsértéséből fakadó jogokra vonatkozó) igényeket érvényesíteni kíván. H. Kolassa elsődlegesen a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjára, másodlagosan pedig a rendelet 5. cikkének 3. pontjára és 5. cikke 1. pontjának a) alpontjára hivatkozva érvel az eljáró bíróság joghatósága mellett.

22. Az alperes mind a kifogásokat, mind az eljáró bíróság joghatóságát vitatja.

23. A felek érveire és a folyamatban levő hasonló eljárások számára tekintettel a Handelsgericht Wien úgy határozott, hogy szükséges és célszerű felfüggeszteni az eljárást és a következő kérdéseket a Bíróság elé terjeszteni előzetes döntéshozatalra:

- „1. a) A [44/2001 rendelet] 15. cikkének (1) bekezdése tekintetében: úgy] kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében foglalt »Valamely személy, a fogyasztó [helyesen: A valamely személy – fogyasztó –] által kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső céllal megkötött szerződéssel kapcsolatos ügyekben« szövegrészt, hogy
- i) az a felperes, aki fogyasztóként a másodlagos piacon bemutatóra szóló kötvényt vásárolt, és a kibocsátóval szemben a tájékoztatási és ellenőrzési követelmények megsértése miatt a tájékoztatóért való felelősségből és a kölcsönfeltételekből fakadó igényeket érvényesít, hivatkozhat erre a joghatósági okra, ha a felperes az értékpapír harmadik személytől történő megvásárlása révén származékosan belépett a kibocsátó és a kötvény eredeti jegyzője közötti szerződéses viszonyba?
 - ii) [Az első kérdés a) pontjának i) alpontjára adandó igenlő válasz esetén:] a felperes akkor is hivatkozhat a 15. cikk (1) bekezdése szerinti joghatósági okra, ha a harmadik személy, akitől a fogyasztó a bemutatóra szóló kötvényt vásárolta, azt korábban kereskedelmi vagy szakmai tevékenységébe eső céllal vásárolta, a felperes tehát nem egy fogyasztónak minősülő személy helyébe lép a kölcsönviszonyban?
 - iii) [Az első kérdés a) pontjának i) és ii) alpontjára adandó igenlő válasz esetén:] a felperes fogyasztó akkor is hivatkozhat a 15. cikk (1) bekezdése szerinti fogyasztói joghatósági okra, ha nem maga birtokolja a kötvényt, hanem a harmadik személy, akit a felperes az értékpapírok megvásárlásával bízott meg, és aki maga nem minősül fogyasztónak, az értékpapírokat a megállapodásnak megfelelően saját nevében letéteményesként őrzi a felperes számára, és a felperesnek csak kiadásra vonatkozó kötelmi jogi igényt biztosít?
- b) [Az első kérdés a) pontjának i) alpontjára adandó igenlő válasz esetén:] a kötvényvásárlásból eredő szerződéses jogalapok miatt eljáró bíróság ugyanezen kötvényvásárlásból eredő jogellenes károkozásból fakadó igényekkel kapcsolatos járulékos joghatóságát is megalapozza a [44/2001 rendelet] 15. cikkének (1) bekezdése?
2. a) A [44/2001 rendelet] 5. cikke 1. pontjának a) alpontja tekintetében: úgy kell-e értelmezni a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontjában foglalt »ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény« szövegrészt, hogy
- i) az a felperes, aki fogyasztóként a másodlagos piacon bemutatóra szóló kötvényt vásárolt, és a kibocsátóval szemben a tájékoztatási és ellenőrzési követelmények megsértése miatt a tájékoztatóért való felelősségből és a kölcsönfeltételekből fakadó igényeket érvényesít,

hivatkozhat erre a joghatósági okra, ha a felperes az értékpapír harmadik személytől történő megvásárlása révén származékosan belépett a kibocsátó és a kötvény eredeti jegyzője közötti szerződéses viszonyba?

- ii) [A második kérdés a) pontjának i) alpontjára adandó igenlő válasz esetén:] a felperes akkor is hivatkozhat az 5. cikk 1. pontjának a) alpontja szerinti joghatósági okra, ha nem maga birtokolja a kötvényt, hanem a harmadik személy, akit a felperes az értékpapírok megvásárlásával bízott meg, az értékpapírokat a megállapodásnak megfelelően saját nevében letéteményesként őrzi a felperes számára, és a felperesnek csak kiadásra vonatkozó kötelmi jogi igényt biztosít?
- b) [A második kérdés a) pontjának i) alpontjára adandó igenlő válasz esetén:] a kötvényvásárlásból eredő szerződéses jogalapok miatt eljáró bíróság ugyanezen kötvényvásárlásból eredő jogellenes károkozásból fakadó igényekkel kapcsolatos járulékos joghatóságát is megalapozza a [44/2001 rendelet] 5. cikke 1. pontjának a) alpontja?
3. a) A [44/2001 rendelet] 5. cikkének 3. pontja tekintetében: a [44/2001 rendelet] 5. cikkének 3. pontja értelmében vett jogellenes károkozásból vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményből fakadó igényeknek minősülnek-e a tájékoztatóért való felelősségből fakadó tőkepiaci jogi igények és a bemutatóra szóló kötvény kibocsátásával összefüggő védelmi és tájékoztatási követelmények megsértéséből fakadó igények?

[A harmadik kérdés a) pontjának első bekezdésére adandó igenlő válasz esetén:] akkor is így van-e ez, ha az a személy, aki maga nem birtokolja a kötvényt, hanem csak a kiadásra vonatkozó kötelmi jogi igény illeti meg a birtokossal szemben, aki az értékpapírokat letéteményesként őrzi számára, ezen igényeket a kibocsátóval szemben érvényesíti?

- b) Úgy kell-e értelmezni a [44/2001 rendelet] 5. cikkének 3. pontjában foglalt »ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet« szövegrészt, hogy az értékpapír szándékosan téves információ alapján történő megvásárlása esetén
- i) a káresemény bekövetkezésének feltételezendő helye a károsult lakóhelye mint a károsult vagyonának központja?
- ii) [A harmadik kérdés b) pontjának i) alpontjára adandó igenlő válasz esetén:] akkor is így van-e ez, ha a vételi megbízás és az ellenérték átutalása az ügylet lezárultáig visszavonható, és az ügylet a károsult számlájának megterhelését követő némi idő elteltével valamely másik tagállamban zárult le?
4. A joghatóság vizsgálata és a kettős relevanciájú tények tekintetében: átfogó bizonyítási eljárást kell-e lefolytatnia az eljáró bíróságnak a [44/2001 rendelet] 25. és 26. cikke szerinti joghatóság-vizsgálat keretében azon vitatott tényekkel kapcsolatban, amelyek mind a joghatóság kérdése, mind az érvényesített igény fennállása szempontjából relevánsak (»kettős relevanciájú tények«), vagy a joghatóság kérdésében történő döntéshozatal során a felperes állításainak helytállóságából kell-e kiindulnia?”

IV – Elemzés

24. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy nem tudta megállapítani a felek között „közvetlen” szerződéses kapcsolat fennállását. Szükségesnek tartja a Bíróság általi értelmezést annak meghatározásához, hogy a 44/2001 rendelet melyik önálló kategóriájába (szerződés vagy jogellenes károkozás) kell besorolni a H. Kolassa által hivatkozott jogokat.

A – Az első kérdésről

25. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az alapeljáráshoz hasonló esetben fennállnak-e a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésében meghatározott feltételek, amely esetben H. Kolassa a 44/2001 rendelet 16. cikkének (1) bekezdése alapján Ausztriában indíthat eljárást a Barclays Bankkal szemben.

26. E rendelet 15. cikkének (1) bekezdése alapján a joghatóság megállapításához három feltételnek kell fennállnia. Először is fogyasztóról kell szónak lennie, vagyis olyan személyről, aki nem folytat kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet;⁵ másodsor, az eljárásindítás jogának egy, a fogyasztó és egy kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet folytató személy között létrejött fogyasztói szerződéshez kell kapcsolódnia; végül harmadszor, a szerződésnek az említett 15. cikk (1) bekezdésének a)–c) pontjában meghatározott kategóriák valamelyikébe kell tartoznia.

27. A kérdést előterjesztő bíróság nem fejt ki, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében foglalt három lehetőség közül [a), b) és c) pont] melyik lenne alkalmazandó. Állásponatom szerint csak az e c) pontban foglalt lehetőség jöhet szóba, amelynek értelmében a kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet végző személynek azt abban a tagállamban kell végeznie, amelyben a fogyasztó lakóhelye van, vagy ilyen tevékenységének bármilyen módon az említett tagállamra, illetve több állam között az említett tagállamra is kell irányulnia, és a szerződésnek az ilyen tevékenység körébe kell tartoznia. A 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének a) pontját (ingó dolgok részletfizetésre történő értékesítése) és b) pontját (olyan részletekben visszafizetendő kölcsön vagy bármely egyéb hitel, amelyet áruk vételének finanszírozására nyújtanak) azon egyszerű oknál fogva ki kell zárni, hogy az igazolások nem minősülnek e 15. cikk (1) bekezdésének a) vagy b) pontja értelmében vett ingó dolognak.

28. Az első és a harmadik feltétel a jelen ügyben állásponatom szerint megvalósul. H. Kolassa fogyasztóként járt el, mivel a szóban forgó ügylet nem tartozik kereskedelmi vagy szakmai tevékenysége körébe. A szóban forgó igazolásra vonatkozó tájékoztatót ráadásul közzétették Ausztriában, így a Barclays Bank tevékenysége a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében erre a tagállamra irányult.

29. „[F]ogyasztó által [...] megkötött szerződés[ről]” van-e ugyanakkor szó? Ez az első kérdés kulcsa.

30. A holland kormány állásponcija szerint a kérdést előterjesztő bíróság által ismertett tényekből arra lehet következtetni, hogy H. Kolassa és a Barclays Bank ténylegesen szerződéses kötelezettségeket vállalt egymással szemben. Közelebbről a holland kormány érvelése a következőképpen épül fel: a Barclays Bank a tájékoztatóban leírt számítási módra tekintettel köteles H. Kolassának visszafizetni a kötvény értékét. Utóbbi köteles annak árát megfizetni. Bár a vagyongazdálkodó nem küldte el H. Kolassának az igazolásokat, és utóbbinak csak azok ellenértékének kiadásához van joga, ez az igazolás mindazonáltal mégiscsak a Barclays Bank által a fogyasztó számára meghatározott összeg kifizetéséhez való jogot biztosít. A Barclays Banknak tehát tartozása áll fenn azzal szemben, aki a kötvényt megvásárolta, még akkor is, ha a vagyongazdálkodó általános szerződési feltételeinek értelmében az igazolás letétként a vagyongazdálkodónál maradt. Ez azt jelentené, hogy H. Kolassát mindenképpen úgy kell tekinteni a szó gazdasági értelmében, mint a kötvény birtokosát.

31. A maga részéről H. Kolassa hozzáteszi, hogy tekintettel arra, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikke a fogyasztó védelmét hivatott szolgálni, ezt a cikket tágan kell értelmezni.

32. Ezt az érvelést nem találok meggyőzőnek.

5 — Lásd többek között: Česká spořitelna ítélet, C-419/11, EU:C:2013:165, 32. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

33. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 44/2001 rendeletben használt – különösen annak 15. cikke 1. és 3. pontjában, valamint 13. cikkében szereplő – fogalmakat egymástól függetlenül, elsősorban az említett rendelet szerkezetének és céljainak megfelelően kell értelmezni annak érdekében, hogy ezáltal a rendelet egységes alkalmazása valamennyi szerződő államban biztosítva legyen.⁶ Márpedig a „fogyasztó által [...] megkötött szerződés” fogalma független a nemzeti jogi minősítéstől.

34. A Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében ugyanis mind a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdése bevezető részének, mind ezen cikk ugyanezen bekezdése c) pontjának megfogalmazása szerint a rendelet megköveteli, hogy a „szerződést” a fogyasztó a kereskedelmi vagy a szakmai tevékenységet folytató személlyel „megkösse”.⁷ Ezt a megállapítást ezenkívül alátámasztja ezen rendelet II. fejezete 4. szakaszának címe is, amelyben a „[...]fogyasztói szerződések^[8] esetén” irányadó joghatóság meghatározásáról szóló 15. cikk található.⁹

35. Álláspontom szerint nem beszélhetünk a 44/2001 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése értelmében vett *megkötött szerződés*ről, következésképpen ez a cikk a jelen ügyszámhoz hasonló esetben nem alkalmazandó.

36. H. Kolassa osztrák fogyasztóként valóban részt kívánt venni egy, a Barclays Bank mint angol kibocsátó által végrehajtott, az osztrák piacon külön tájékoztatóval közzétett befektetési műveletben. Állítja, hogy a direktanlage.at AG, a bank, amellyel a szerződést megkötötte, semmilyen gazdasági kockázatot nem vállalt.

37. Ezen állítás alapján mindazonáltal nem állapítható meg, hogy H. Kolassa és a Barclays Bank között szerződéses kapcsolat állt fenn.

38. H. Kolassa az egyetlen szerződést a direktanlage.at AG társsággal kötötte meg. Természetesen nem hagyható figyelmen kívül, hogy az alkalmazandó nemzeti jog értelmében a Barclays Banknak voltak bizonyos kötelezettségei H. Kolassa felé.¹⁰ Ezek a kötelezettségek azonban nem a H. Kolassa és a direktanlage.at AG között megkötött szerződésből eredtek.

39. Nem látok okot a 44/2001 rendelet 15. cikkének szélesebb vagy „gazdasági” szemléletű értelmezésére sem, amely azzal az indokkal lenne ellentétes ennek a rendelkezésnek a szövegével, hogy gyengébb félként a fogyasztót védelem illeti meg.

40. A 44/2001 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése kivételt képez ezen rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott általános joghatósági szabály alól, mivel azon tagállam bíróságainak joghatóságát mondja ki, amelynek területén az alperes lakóhelye található, valamint az ugyanezen rendelet 5. cikkének 1. pontjában meghatározott, a szerződések esetén előírt különös joghatósági szabály alól is, melynek értelmében az eljárás tárgyát képező kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság rendelkezik hatáskörrel.¹¹

6 — Lásd ebben az értelemben: Engler-ítélet, C-27/02, EU:C:2005:33, 33. pont; Pammer és Hotel Alpenhof ítélet, C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740, 55. pont; Mühlleitner-ítélet, C-190/11, EU:C:2012:542, 28. pont, valamint Česká spořitelna ítélet, EU:C:2013:165, 25. pont.

7 — Ilsinger-ítélet, C-180/06, EU:C:2009:303, 53. pont.

8 — Kiemelés tőlem.

9 — Ilsinger-ítélet, EU:C:2009:303, 53. pont.

10 — A Barclays Bank képviselője a tárgyaláson kijelentette, hogy a szóban forgó igazolás a német polgári jog hatálya alá tartozik. A német polgári törvénykönyv 793. és azt követő cikkei értelmében vett bemutatóra szóló kötvényről van szó. Ez a kötvény biztosít bizonyos jogokat H. Kolassa számára, mint a lejáratkor esedékes visszafizetéshez való jog. Ezeket a jogokat a törvény határozza meg, azok nem egy szerződéses kapcsolatból erednek.

11 — Pammer és Hotel Alpenhof ítélet, EU:C:2010:740, 53. pont, valamint Mühlleitner-ítélet, EU:C:2012:542, 26. pont.

41. E tekintetben, bár kétségtelen, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának célja a fogyasztók védelme, ez nem jelenti azt, hogy ez a védelem abszolút lenne.¹² A rendelkezés megfogalmazása világos, és egyensúlyt teremt a fogyasztó, valamint a kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet végző személy érdekei között. Mivel eltérést enged az általános szabálytól, ezt a rendelkezést megszorítóan kell értelmezni.¹³

42. A 44/2001 rendelet fő célja a joghatóság szabályainak meghatározásával a jogbiztonság biztosítása a belső piacon. E rendelet (11) preambulumbekzdése kimondja, hogy a joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóaknak kell lenniük.

43. A jelen ügghöz hasonló esetben ellentétes lenne ezzel a kiszámíthatósággal elismerni a fogyasztó saját jogán alapuló joghatóságot.

44. Azt javaslom a bíróságnak, hogy a fogyasztó védelme érdekében alkalmazott „gazdasági” megközelítés érdekében ne tekintsen el a 44/2001 rendelet 15. cikkének világos megfogalmazásától és annak céljától. Ha ez szükséges, az uniós jogalkotó feladata ebben az értelemben lépéseket tenni.¹⁴

45. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy azt a választ adja az első kérdésre, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az megköveteli a jogvitában részes felek között egy szerződés megkötését. Ha valamely fogyasztó bemutatóra szóló kötvény formájában vállalati kölcsönt igazoló igazolást nem az igazolás kibocsátójától, hanem olyan harmadik személytől szerez meg, aki maga azt a kibocsátótól szerezte meg, a fogyasztó és az igazolás kibocsátója között nem jön létre szerződés.

B – A második kérdéstről

46. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében ugyanazokat az előzőekben megvizsgált kérdéseket teszi fel, ezúttal a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) pontjára hivatkozva, amely szerint „egy szerződés vagy egy szerződéses igény” esetén egy személy ellen a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt indítható eljárás.

47. A kérdést előterjesztő bíróság ezzel a kérdéssel úgy tűnik, hogy abból az előfeltevésből indul ki, hogy a károsult *belépett* a kötvény eredeti jegyzője és a kibocsátó közötti szerződésbe. Álláspontom szerint akkor lehet a 44/2001 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében „szerződés vagy szerződéses igény” fennállását megállapítani, ha a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítja meg, hogy H. Kolassa *belépett* a kötvény említett jegyzője helyébe, mivel a *direktanlage.at AG valamennyi jogát és kötelezettségét megszerezte*, és erre tekintettel szerződő féllé vált a Barclays Bankkal kötött szerződésben. Az ezt követő fejtegetés azonban mutatja, hogy nem ez a helyzet, mivel a kérdést előterjesztő bíróság a kérelemben foglalt megállapításaiban maga állapítja meg, hogy H. Kolassa az osztrák polgári jog általános szabályainak értelmében nem áll szerződéses kapcsolatban a Barclays Bankkal.

48. A Bíróság és a jogirodalom¹⁵ eltérően értelmezi a szerződéses kapcsolatnak a 44/2001 rendelet 15. cikkében, illetve az 5. cikke 1. pontjában foglalt fogalmát.

12 — Pammer és Hotel Alpenhof ítélet, EU:C:2010:740, 70. pont, valamint Mühlleitner-ítélet, EU:C:2012:542, 33. pont.

13 — Mühlleitner-ítélet, EU:C:2012:542, 27. pont.

14 — A befektető (fogyasztó) védelmének megerősítésére tett kísérletekkel kapcsolatban lásd J. Hein: „Verstärkung des Kapitalanlegerschutzes: Das Europäische Zivilprozessrecht auf dem Prüfstand”, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* (2011), 369–373. o., különösen 372. o.

15 — Lásd például: J. Kropholler és J. von Hein: *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. kiadás., Verlag Recht und Wirtschaft, Frankfurt am Main, 2011, 5. cikk, EuGVO 6. pont; R. Geimer: *Europäisches Zivilverfahrensrecht*, 3. kiadás, Verlag C.H. Beck, München, 2010, 5. cikk, EuGVVO 24. pont, és I. Bach: „Was ist wo Vertrag und was wo nicht?“, *Internationales Handelsrecht* (2010), 17–25. o., különösen 23. o.

49. Ezen 5. cikk 1. pontjával összefüggésben a Bíróság a „szerződés vagy szerződéses igény” fogalmát önállóan és szélesen értelmezte.¹⁶ Ez a cikk a Bíróság álláspontja szerint nem követeli meg a szerződés megkötését.¹⁷ Egy szerződéses kötelezettség megállapítása ugyanakkor elengedhetetlen az említett rendelkezés alkalmazásához, mivel e rendelkezés értelmében a joghatóságot a kérelem alapjául szolgáló szerződéses kötelezettség teljesítésének helye alapján kell megállapítani.

50. A Handte-ítélet óta állandó ítélkezési gyakorlat¹⁸ szerint ugyanis a „szerződéssel kapcsolatos ügy” fogalmát a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontja alapján¹⁹ nem úgy kell érteni, mint amely olyan helyzetre vonatkozik, amelyben nem áll fenn egyik fél részéről a másik felé szabadon vállalt kötelezettség. Ebben az ügyben olyan, ingó dolgokra vonatkozó szerződések nemzetközi láncolatáról volt szó, amelyekben a felek szerződéses kötelezettségei szerződésenként eltérőek lehettek oly módon, hogy azok a szerződéses jogok, amelyeket a jogutód érvényesíthetett a közvetlen eladóval szemben, nem feltétlenül ugyanazok, mint amelyeket a gyártó vállalt az első vásárlóval fennálló kapcsolataiban.²⁰

51. A jelen ügyben a különböző felek között végrehajtott különböző ügyleteket sokkal nehezebb kategóriákba sorolni. Mindazonáltal a Handte-ügyben hozott ítélethez (EU:C:1992:268) hasonlóan itt is szerződések láncolatával állunk szemben, és nem állapítható meg, hogy H. Kolassa és a Barclays Bank között „egyk fél részéről a másik felé szabadon vállalt kötelezettség” állna fenn.

52. Ebből az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy H. Kolassa és a Barclays Bank között nem áll fenn a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja értelmében vett szerződéses kapcsolat.

53. Ismétlem, hogy amint azt a kérdést előterjesztő bíróság is hangsúlyozta, az alkalmazandó nemzeti jog értelmében a Barclays Banknak vannak bizonyos H. Kolassával szemben fennálló kötelezettségei. Ezek a kötelezettségek azonban a fent hivatkozott rendelkezés értelmében nem minősülnek szerződéses jellegű kötelezettségeknek.

54. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy a második kérdésre azt a választ adja, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontját úgy kell értelmezni, hogy a jogvitában részes felek között az egyik fél részéről a másik felé szabadon vállalt kötelezettségként kell szerződéses kapcsolatnak fennállnia. Ilyen kapcsolat nem áll fenn akkor, ha bemutatóra szóló kötvény formájában vállalati kölcsönt igazoló igazolást valamely magánszemély nem az igazolás kibocsátójától, hanem olyan harmadik személytől szerez meg, aki maga azt a kibocsátótól szerezte meg.

C – A harmadik kérdésről

55. A harmadik kérdés a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt különös joghatósági szabályra vonatkozik. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja meghatározni, hogy egy, a művelettel kapcsolatos tájékoztató hiányos vagy nem egyértelmű jellegén alapuló eljárás, valamint azon alapok kezelésével kapcsolatban az ellenőrzés feltételezett hiánya, amelyek alapján az igazolást indexálták, az említett rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében minősíthető-e jogellenes károkozáson vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményen alapuló eljárásnak.

16 — Engler-ítélet, EU:C:2005:33, 33. és 48. pont. Ebben az ítéletben a Bíróság Jacobs főtanácsnok indítványára hivatkozik, amely szerint úgy tűnik, hogy az ilyen megközelítés tükrözi a rendelkezés különböző nyelvi változatainak szövegében hallgatólagosan megtalálható szándékot, amely lényegesen tágabb, mint a 44/2001 rendelet 15. cikké. Lásd: Jacobs főtanácsnok Engler-ügyben ismertetett indítványa, C-27/02, EU:C:2004:414, 38. pont.

17 — Tacconi-ítélet, C-334/00, EU:C:2002:499, 22. pont, valamint Česká spořitelna ítélet, EU:C:2013:165, 46. pont.

18 — C-26/91, EU:C:1992:268, 15. pont. Lásd továbbá az OTP Bank ítéletet, EU:C:2013:674, 23. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

19 — Jelezni kell, hogy a Handte-ítéletben (EU:C:1992:268) a Bíróság a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 1. pontját értelmezte.

20 — Handte-ítélet, EU:C:1992:268, 17. pont.

56. A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában foglalt különös joghatósági szabály alapja a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a különösen szoros kapcsolat léte a jogvita és káresemény bekövetkezésének helye szerinti bíróság között, amely az igazságszolgáltatás megfelelő működésére és a hatékony eljárásszervezésre tekintettel igazolja a joghatóság e bíróság számára való biztosítását.²¹ Ugyanis a jogvita tárgyához való közelsége és a könnyebb bizonyításfelvétel miatt rendszerint a káresemény bekövetkezésének helye szerinti bíróság a legalkalmasabb a határozathozatalra.²²

57. A kérdést előterjesztő bíróság elsőként azt kérdezi, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében vett „jogellenes károkozásból vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményből” fakadó igényeknek minősülnek-e a tájékoztatóért való felelősségből fakadó tőkepiaci jogi igények és a bemutatóra szóló kötvény kibocsátásával összefüggő védelmi és tájékoztatási követelmények megsértéséből fakadó igények?

58. A válasz erre a kérdésre nyilvánvalóan igenlő. Először is, ez az – önálló – fogalom vonatkozik minden olyan keresetre, amely az alperes felelősségének megállapítására irányul, és nem kapcsolódik a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontja értelmében vett szerződéshez vagy szerződéses igényhez.²³ Márpedig e rendelet 5. cikkének 3. pontja önmagában nem zár ki semmilyen jogterületet. A jogirodalom ezt megerősíti, és hangsúlyozza, hogy ez a cikk főszabály szerint alkalmazandó a befektetőket ért károkra,²⁴ azon belül a tájékoztatóért való felelősségre is.²⁵

59. Ami a káresemény bekövetkezésének vagy lehetséges bekövetkezésének helyét illeti, a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy úgy kell-e tekinteni, hogy a káresemény bekövetkezésének feltételezendő helye a károsult lakóhelye mint a károsult vagyónának központja, vagyis Ausztria.

60. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint abban az esetben, ha az a hely, ahol a jogellenes károkozásért vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményért való felelősség kiváltására alkalmas cselekmény bekövetkezik, valamint az a hely, ahol ez a cselekmény kárt okozott, nem azonos, a „káresemény bekövetkezésének helye” kifejezés²⁶ két helyet jelenthet, azt a helyet, ahol a kár bekövetkezett, és azt a helyet, ahol a kárt okozó esemény²⁷ bekövetkezett.²⁸

61. A Kronhofer-ítéletben (EU:C:2004:364) a Bíróság kimondta továbbá, hogy a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 3. pontját úgy kell értelmezni, hogy – *kizárólag azon az alapon*, hogy a károsult pénzügyi kára vagyona egy részének valamely másik szerződő államban történő elvesztéséből eredő – a „káresemény bekövetkezésének helye” nem jelenti a kérelmező lakóhelyét, ahol a „vagyónának központja” található.²⁹ Ami ezen 5. cikk 3. pontjának ezt a különös joghatósági okát illeti, a Bíróság osztotta Jacobs főtanácsnok álláspontját, aki az ügyben ismertetett indítványában rámutatott arra, hogy egy ilyen esetben semmi nem igazolja, hogy joghatóságot biztosítsanak más szerződő állam

21 — Lásd: Zuid-Chemie-ítélet, C-189/08, EU:C:2009:475, 24. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

22 — Uo. (24. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 — Lásd: Kalfelis-ítélet, 189/87, EU:C:1988:459, 17. és 18. pont, valamint Engler-ítélet, EU:C:2005:33, 29. pont.

24 — Kronhofer-ítélet, C-168/02, EU:C:2004:364.

25 — Lásd többek között: G. Bachmann: „Die internationale Zuständigkeit für Klagen wegen fehlerhafter Kapitalmarktinformation”, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 27. kötet (2007), 77–86. o., 81. pont; és különösen: J. Kropholler és J. von Hein: op. cit., 74. pont.

26 — A német jogirodalomban „Erfolgsort”, a lengyel jogirodalomban pedig „miejsce wystąpienia szkody”.

27 — A német jogirodalomban „Handlungsort”, a lengyel jogirodalomban pedig „miejsce powstania zdarzenia powodującego szkodę”.

28 — Lásd: Bier-ítélet, 21/76, EU:C:1976:166, 24. pont, Zuid-Chemie-ítélet, EU:C:2009:475, 23. pont, valamint Kainz-ítélet, C-45/13, EU:C:2014:7, 23. pont.

29 — Kronhofer-ítélet, EU:C:2004:364, 21. pont.

bíróságainak azon kívül, amelynek területén a károkozás helye és a teljes kár bekövetkeztének, vagyis a felelősséget keletkeztető elemek összességének helye található.³⁰ A joghatóság ily módon történő biztosítása a bizonyítás vagy az eljárásszervezés szempontjából nem felelne meg semmilyen objektív szükségletnek.³¹

62. Felmerül tehát a kérdés, hogy a jelen ügyben melyek egy esetleges felelősséget keletkeztető elemek.

63. Bár az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglalt tények nem elég konkrétak ahhoz, hogy a káresemény bekövetkezésének helyét minden kétséget kizáróan meg lehessen határozni, az mégis egyértelműen kiderül, hogy a jelen ügy tényállása nem hasonlítható a Kronhofer-ügyben hozott ítéletéhez (EU:C:2004:364). Emlékeztetőül, az utóbbi ügyben az alapeljárás felperese, az ausztriai lakóhelyű R. Kronhofer telefonon kötött Németországban lakóhellyel rendelkező magánszemélyekkel részvény-elővásárlási szerződést, és erre tekintettel a megfizetendő összeget egy német befektetési számlára utalta át.

64. A jelen ügyben ezzel szemben a Barclays Bank tájékoztatót tett közzé Ausztriában. Ez a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében a joghatóságot megalapozó káreseményre utaló körülmény.

65. Álláspontom szerint, ha egy vagy több tagállamban tájékoztatót tesznek közzé, ez minden esetben jelenthet olyan káresemény okozására alkalmas eseményt, amely a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében megalapozhatja a joghatóságot.

66. Ebben az összefüggésben hajlok arra, hogy amint azt észrevételeiben a Bizottság is javasolja, a Shevill és társai ítéletet hívjam segítségül, amelyben a Bíróság az „ahol a káresemény bekövetkezett” fogalmát úgy értelmezte a jóhírnevet sértő közzététel által állítólagosan okozott nem vagyoni kár megtérítésére irányuló keresetekre való alkalmazásakor, hogy a sértett a kiadó ellen kártérítés iránti keresetet indíthat bármely állam bírósága előtt, ahol a közzététel megvalósult, és ahol a sértett jóhírnevét állítólag megsértették,³² ez az eljárás azonban kizárólag az eljáró bíróság szerinti országban bekövetkezett károkra korlátozódhat. Ezt az értelmezést az eDate Advertising és társai ítélet is megerősítette.³³

67. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság a harmadik kérdésre azt a választ adja, hogy a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontját úgy kell értelmezni, hogy az vonatkozik minden olyan keresetre, amely az alperes felelősségének megállapítására irányul, és nem kapcsolódik a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontja értelmében vett szerződéshez vagy szerződéses igényhez. Az előbbi rendelkezés magában foglalja a tájékoztatóért való jogi felelősséget is. A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében vett „hely[...] ahol a káresemény bekövetkezett” ebben az értelemben úgy értelmezendő, hogy az igazolások birtokosának lakóhelyét is magában foglalja, ha a vagyoni kárt a tájékoztatónak a birtokos lakóhelye szerinti tagállamban történő közzététele okozta.

D – A negyedik kérdéstről

68. Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a joghatóság vizsgálatának keretében átfogó bizonyítási eljárást kell-e lefolytatnia, vagy abból kell kiindulnia, hogy egyedül az alapügy felperesének állításai a helytállóak.

30 — Lásd: Léger főtanácsnok Kronhofer-ügyben ismertetett indítványa, C-168/02, EU:C:2004:24, 46. pont.

31 — Kronhofer-ítélet, EU:C:2004:364, 18. pont.

32 — C-68/93, EU:C:1995:61, 33. pont.

33 — C-509/09 és C-161/10, EU:C:2011:685, 52. pont.

69. Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a joghatóságot a 44/2001 rendelet önálló szabályai alapján kell meghatározni, az ügy érdemében viszont a szerződéses kötelezettségekre,³⁴ valamint a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra irányadó kollíziós szabályok alapján alkalmazandó nemzeti jog alapján kell dönteni.³⁵

70. A kérdést előterjesztő bíróság nem fejt ki, hogy miért hivatkozik a 44/2001 rendelet 25. és 26. cikkére. Álláspontom szerint ezek a cikkek nincsenek összefüggésben az előterjesztett kérdéssel. E 25. cikk a szövege alapján az kizárólag a 44/2001 rendelet 22. cikkében meghatározott kizárólagos joghatóságra hivatkozik.

71. A vizsgálat terjedelmével kapcsolatos kérdés a 44/2001 rendelet valamennyi, joghatósággal kapcsolatos rendelkezésére kiterjed.

72. A korábbi ítélkezési gyakorlat alapján álláspontom szerint több szempontból is meg lehet közelíteni az erre a kérdésre adandó választ, amire az előzetes döntéshozatalra utaló határozat is utal.

73. A 44/2001 rendelet a joghatóság ellenőrzése körében nem határozza meg a nemzeti bíróság vizsgálat lefolytatására irányuló kötelezettségének terjedelmét. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Brüsszeli Egyezmény célja nem a szerződő államok eljárási szabályainak egységesítése volt, hanem a szerződő államok közötti kapcsolatokban a polgári és kereskedelmi ügyekkel kapcsolatos joghatóság megosztása és a bírósági határozatok végrehajtásának megkönnyítése.³⁶ Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik az is, hogy mivel eljárási szabályokról van szó, az eljáró bíróság által alkalmazandó nemzeti szabályokat kell alkalmazni, feltéve, hogy e szabályok alkalmazása nem sérti a Brüsszeli Egyezmény hatékony érvényesülését.³⁷

74. A Bíróság ennek megfelelően kimondta, hogy a felperes abban az esetben is hivatkozhat a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerződés teljesítésének helyén alapuló joghatósági okra, ha a felek közt a kereset alapjául szolgáló szerződés létrejötté vitatott.³⁸ Kimondta azt is, hogy a jogbiztonság érdekében a nemzeti bíróságnak az ügy érdemi vizsgálata nélkül, ezen egyezmény szabályai alapján el kell tudnia dönteni a joghatóság kérdését.³⁹

75. A közelmúltban a Bíróság kimondta, hogy a joghatóság vizsgálatának szakaszában a bíróság nem értékeli a nemleges megállapítási kereset elfogadhatóságát vagy megalapozottságát a nemzeti jog szabályai szerint, hanem kizárólag a bíróság államával fennálló kapcsoló elveket azonosítja, melyek a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében igazolhatják joghatóságát.⁴⁰ A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja szerint az eljáró bíróság megállapítottak tekintheti az e rendelkezés szerinti joghatósága ellenőrzése érdekében a kérelmező állításait a jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos felelősség feltételei vonatkozásában.⁴¹

34 — A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma I.) (HL L 177., 6. o.; helyesbítés: HL L 309., 2009. november 24., 87. o.).

35 — A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma II.) (HL L 199., 40. o.).

36 — Lásd e tekintetben: Shevill és társai ítélet, EU:C:1995:61, 35. pont, Italian Leather ítélet, C-80/00, EU:C:2002:342, 43. pont, valamint DFDS Torline ítélet, C-18/02, EU:C:2004:74, 23. pont.

37 — Hagen-ítélet, C-365/88, EU:C:1990:203, 19. és 20. pont, valamint Shevill és társai ítélet, EU:C:1995:61, 36. pont.

38 — Effer-ítélet, 38/81, EU:C:1982:79, 8. pont.

39 — Benincasa-ítélet, C-269/95, EU:C:1997:337, 27. pont.

40 — Folien Fischer és Fofitec ítélet, C-133/11, EU:C:2012:664, 50. pont.

41 — Hi Hotel HCF ítélet, C-387/12, EU:C:2014:215, 20. pont.

76. Mindezekre tekintettel az eljáró bíróság a joghatóságának megállapítása érdekében nem alapozhat kizárólag a felperes által előadott tényekre, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság javasolja. A 44/2001 rendelet hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében köteles figyelembe venni valamennyi rendelkezésére álló tény.

77. Ebben az összefüggésben álláspontom szerint, ha az alperesnek nem lenne lehetősége az eljáró bíróság joghatóságával kapcsolatos érveit előadni, az kiüresítené a 44/2001 rendelet 24. cikkének normatív tartalmát. Ez a rendelkezés ugyanis kifejezetten biztosítja az alperes számára a joghatósággal kapcsolatos érvei előadásának lehetőségét.

78. Mindezekre tekintettel az eljáró bíróságnak a joghatóság vizsgálata érdekében bizonyítást kell lefolytatnia. El kell végeznie joghatóságának *prima facie* értékelését.

79. Álláspontom szerint tehát a 44/2001 rendelet hatékony érvényesülésével ellentétesek azok a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett nemzeti eljárási szabályok, amelyek előírják, hogy az eljáró bíróság csak a felperes által előadottak nyilvánvaló megalapozottságáról kell, hogy megbizonyosodjon, anélkül, hogy adott esetben figyelembe venné az alperes által előadott tényeket is.

80. Azt javaslom tehát a Bíróságnak, hogy a negyedik kérdésre úgy válaszoljon, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek értelmében joghatóságának meghatározásakor a jogvitában eljáró bíróság a *prima facie* vizsgálat keretében köteles valamennyi rendelkezésére álló tényt értékelni, beleértve ebbe adott esetben az alperes által előadott tényeket is.

V – Végkövetkeztetések

81. Mindezek alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Handelsgericht Wien által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

1. A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 15. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az megköveteli a jogvitában részes felek között egy szerződés megkötését. Ha valamely fogyasztó bemutatóra szóló kötvény formájában vállalati kölcsönt igazoló igazolást nem az igazolás kibocsátójától, hanem olyan harmadik személytől szerez meg, aki maga azt a kibocsátótól szerezte meg, a fogyasztó és az igazolás kibocsátója között nem jön létre szerződés.
2. A 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontját úgy kell értelmezni, hogy a jogvitában részes felek között az egyik fél részéről a másik felé szabadon vállalt kötelezettségként kell szerződéses kapcsolatnak fennállnia. Ilyen kapcsolat nem áll fenn akkor, ha bemutatóra szóló kötvény formájában vállalati kölcsönt igazoló igazolást valamely magánszemély nem az igazolás kibocsátójától, hanem olyan harmadik személytől szerez meg, aki maga azt a kibocsátótól szerezte meg.
3. A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontját úgy kell értelmezni, hogy az vonatkozik minden olyan keresetre, amely az alperes felelősségének megállapítására irányul, és nem kapcsolódik a 44/2001 rendelet 5. cikkének 1. pontja értelmében vett szerződéshez vagy szerződéses igényhez. Az előbbi rendelkezés magában foglalja a tájékoztatóért való jogi felelősséget is. A 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontja értelmében vett „ahol a káresemény bekövetkezett” ebben az értelemben úgy értelmezendő, hogy az igazolások birtokosának lakóhelyét is magában foglalja, ha a vagyoni kárt a tájékoztatónak a birtokos lakóhelye szerinti tagállamban történő közzététele okozta.

4. A 44/2001 rendelet rendelkezéseinek értelmében joghatóságának meghatározásakor a jogvitában eljáró bíróság a *prima facie* vizsgálat keretében köteles valamennyi rendelkezésére álló tényt értékelni, beleértve ebbe adott esetben az alperes által előadott tényeket is.